

ROZDIELY V
PRODUKCII
RIZIKOVÉHO
SPRÁVANIA
DOSPIEVAJÚCICH
VO VZŤAHU K TYPU
VZDELÁVANIA

Katarína Banárová

Michal Čerešník

Teoretické východiská

Syndróm rizikového správania v dospievaní (Jessor, 1977)

- a) RS je charakteristický súbor príznakov, ktorý vzniká na rovnakom podklade
- b) určitý vek – dospievanie
- c) jedna forma rizikového správania vedie k ďalšej

Jessor (1977) hovorí o rizikovom správaní ako o sociálne definovanom probléme, o zdroji obáv alebo o správaní, ktoré je neprijateľné, vzhľadom k **normám danej spoločnosti**.

Slovenská a česká odborná verejnosť: Miovský a Zapletalová,
Dolejš, Širůčková, Nielsen Sobotková, Čerešník...

- mnoho definícií a vymedzení oblastí rizikového správania

Rizikové správanie je inkluzívny (zastrešujúci) pojem, ktorý v sebe zahŕňa rozmanité formy správania od najmenej závažných (z hľadiska škodlivosti pre organizmus a jeho okolie) až po tie najzávažnejšie (Čerešník, 2016).

Výskumný cieľ

Cieľom našej štúdie bolo identifikovať rozdiely v produkcii jednotlivých prejavov rizikového správania u dospelých navštevujúcich gymnáziá (gym) a stredné odborné školy (SOŠ).

Hypotézy

H1: Existuje štatisticky významný rozdiel v prejavoch rizikového správania dospievajúcich navštevujúcich gymnáziá a stredné odborné školy.

H2: Existuje štatisticky významný rozdiel v prejavoch rizikového správania **chlapcov** navštevujúcich gymnáziá a stredné odborné školy.

H3: Existuje štatisticky významný rozdiel v prejavoch rizikového správania **dievčat** navštevujúcich gymnáziá a stredné odborné školy.

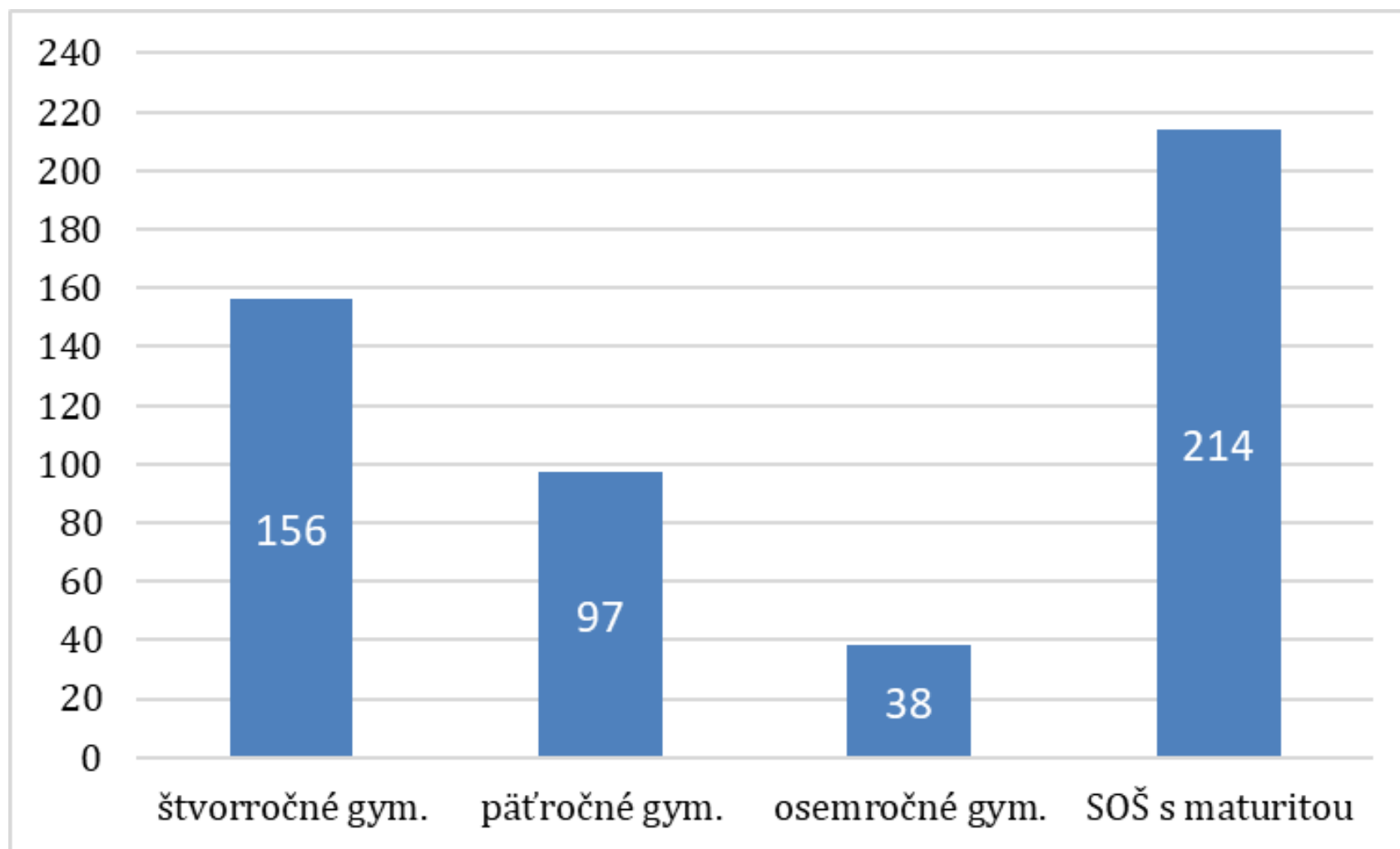

Výskumný súbor

- 505 študentov/študentiek vyššieho sekundárneho vzdelávania (ISCED 3)
- 15 - 19 rokov
- zastúpenie chlapcov a dievčat bolo v pomere 220:285
- 4 gymnáziá a 4 SOŠ
- pomer respondentov/respondentiek navštevujúcich gymnáziá a SOŠ bol 291:214

Graf 1: Zastúpenie respondentov/respondentiek podľa typu vzdelávania

Výskumná metóda

Výskyt rizikového správania v adolescentom veku (VRSA; Čerešník, 2013; Výskyt rizikového chování u adolescentů, VRCHA; Dolejš & Skopal, 2013)

- 18 položiek
- áno/nie
- 3 faktory rizikového správania:
(1) abúzus, (2) delikvencia a (3) šikana

Prejavy rizikového správania v dotazníku VRSA

- pitie alkoholu
- falšovanie podpisu rodičov
- krádeže
- záškoláctvo
- abúzus liekov
- sebapoškodzovanie
- fajčenie marihuany/ cigariet
- pohlavný styk
- obeť urážok
- vandalizmus
- opletačky s políciou
- ublíženie a zosmiešňovanie na internete

KATEDRA
PSYCHOLOGIE
FILOZOFICKÉ FAKULTY UP

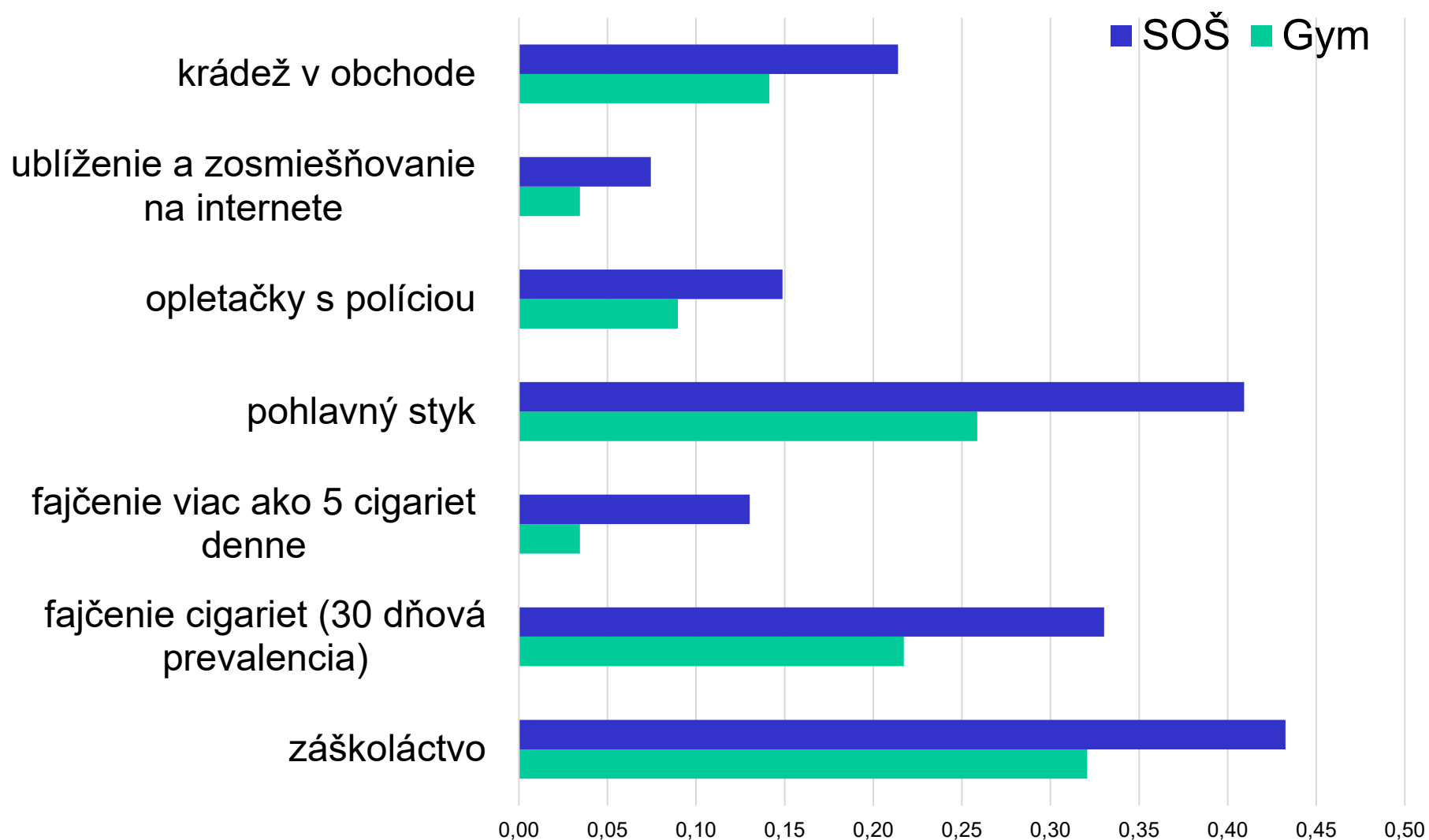
ROZDIELY V PRODUKCII RIZIKOVÉHO
SPRÁVANIA DOSPIEVAJÚCICH VO
VZŤAHU K TYPU VZDELÁVANIA

Výsledky výskumu

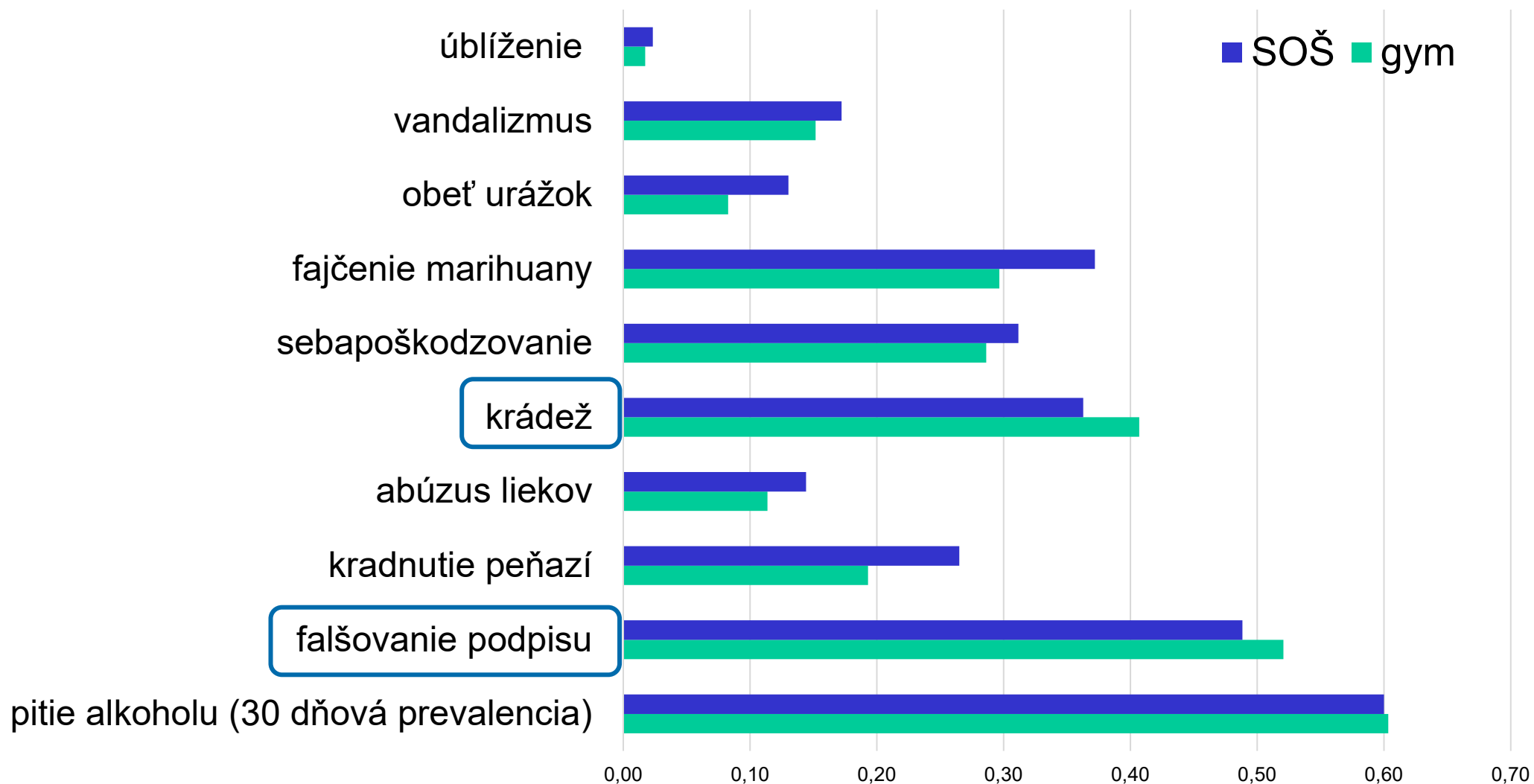

Graf 2: Rozdiely v produkcii rizikového správania vo vzťahu k typu vzdelávania

Graf 3: Rozdiely v produkcii rizikového správania vo vzťahu k typu vzdelávania – **BEZ štat. významosti**

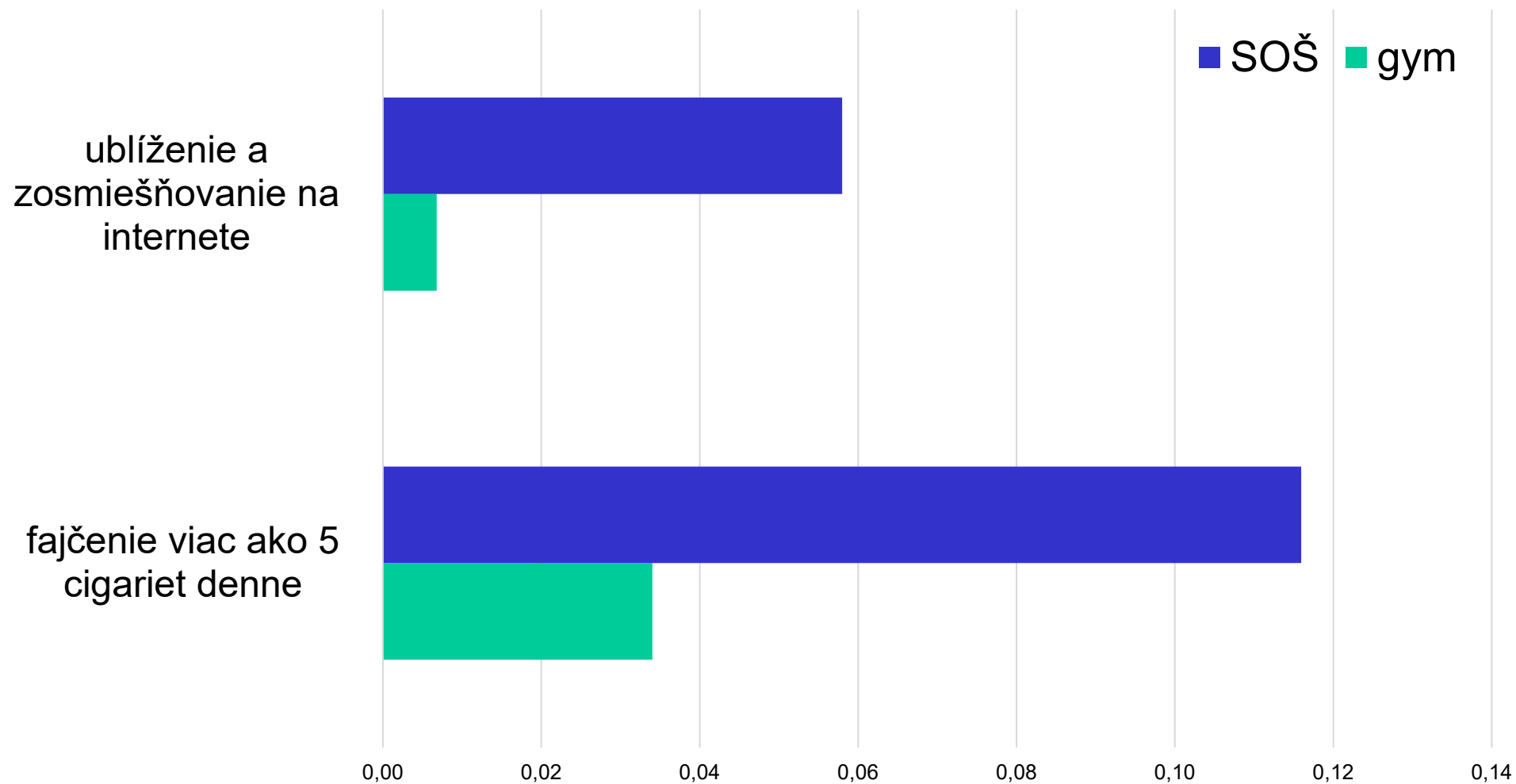

Graf 4: Rozdiely v produkcii rizikového správania vo vzťahu k typu vzdelávania – chlapci

Graf 5: Rozdiely v produkcii rizikového správania vo vzťahu k typu vzdelávania – dievčatá

KATEDRA
PSYCHOLOGIE
FILOZOFICKÉ FAKULTY UP

ROZDIELY V PRODUKCII RIZIKOVÉHO
SPRÁVANIA DOSPIEVAJÚCICH VO
VZŤAHU K TYPU VZDELÁVANIA

Ďalšie výskumy

Gymnázia a základné školy (dotazník VRSA):

Základné premenné, ktoré zvyšujú pravdepodobnosť produkcie rizikového správania, boli by to tieto:

- mužské pohlavie (hoci v niektorých oblastiach sú rizikovejšie dievčatá),
- **základné školy sú rizikovejším prostredím ako gymnázia,**
- zvyšujúci sa vek,
- zhoršujúce sa regulačné schopnosti (špeciálne vo vzťahu k školskému prostrediu a úlohám),
- zmena dôležitosti vzťahových osôb (klesajúca dôležitosť rodičov a zvyšujúca sa dôležitosť rovesníkov/rovesníčok) (Čerešník & Banárová, 2021).

Výskumné štúdie v kontexte psychosociálneho zdravia:

Nerovnosti v subjektívnom zdraví (psychosociálne zdravie) adolescentov.

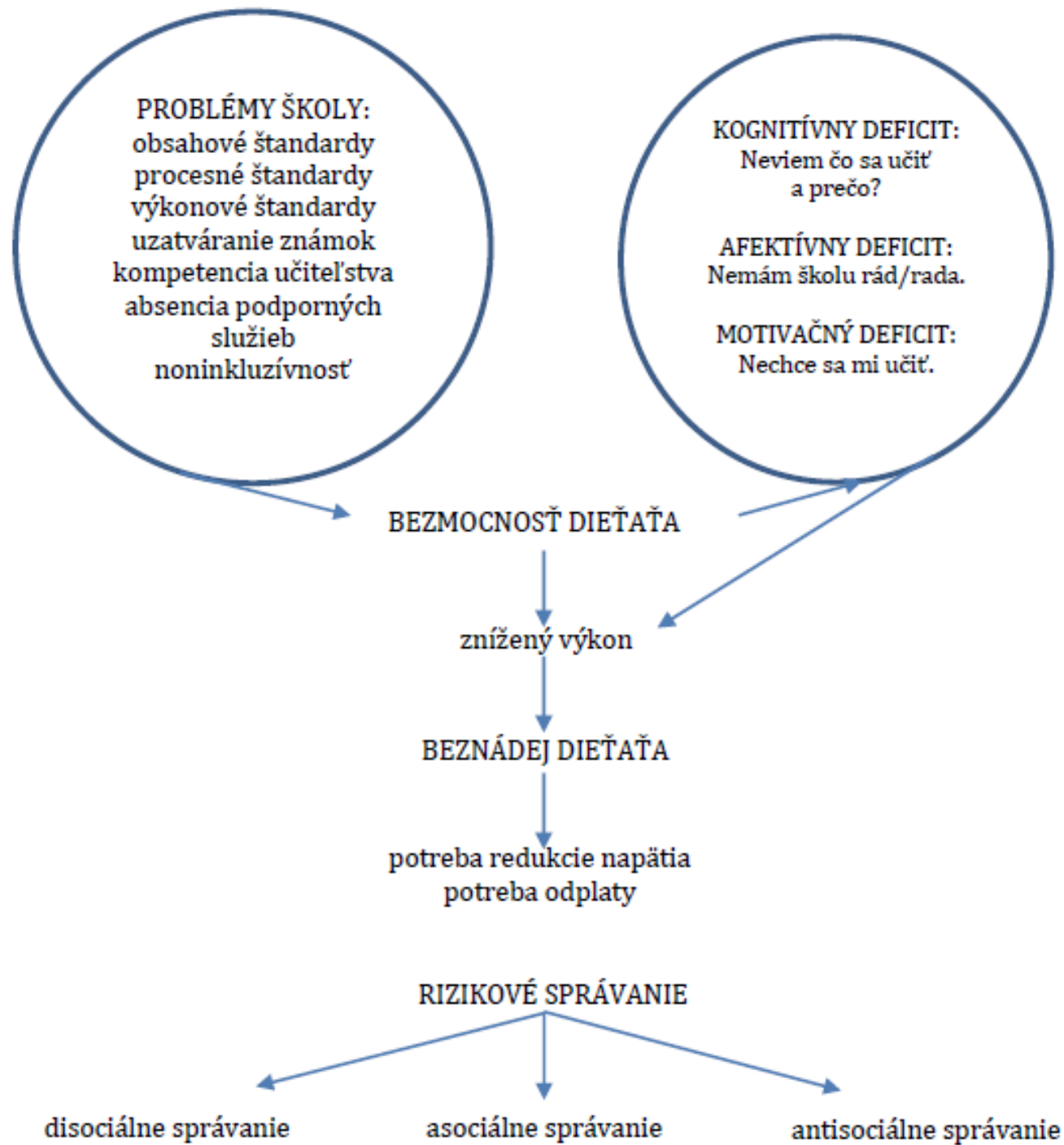
Záver a odporúčanie pre prax (pre Nemecko):

Bez ohľadu na pohlavie žiaci *všeobecnej školy* hodnotia svoj zdravotný stav horšie ako žiaci gymnázia (Bohn, Rathmann, & Richter, 2010).

Zistenia naznačujú, že preventívne stratégie by mali byť zamerané na dievčatá a žiakov zo všeobecných škôl (Bohn, Rathmann, & Richter, 2010; Bohn & Richter, 2012).

Model 1: Model vzťahu edukačného prostredia a rizikového správania

Zdroj: Čerešník, 2017, s. 36; upravené

Ďakujeme
za pozornosť.

